

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Vereniging Behoud de Polders
t.a.v de heer Vader
3e Loosterweg 56
2182 CW Hillegom

**Ministerie van Economische
Zaken, Landbouw en
Innovatie**

Dienst Regelingen

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Contactpersoon

M.C. Vijfhuizen-Salm
Team Natuur/Gwwd

T 070-3786683

F 070-3786139

ffwet-handhaving@minlnv.nl

Datum 7 september 2012

Betreft Afwijzing handhavingsverzoek 'Herinrichting Vosse- en Weerlanerpolder'

Onze referentie

HH/INH/2012/063

Bijlagen

Geachte heer Vader,

Op 11 april 2012 heb ik een verzoek tot handhaving van de Flora- en faunawet ontvangen van de vereniging 'Behoud de polders' met betrekking tot de **'Herinrichting van de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom'**. In uw brief verzoekt u mij handhavend op te treden tegen gemeente Hillegom aangezien de herinrichting van de polder in strijd zou zijn met de Flora- en faunawet. In deze brief heeft u ook andere punten aangedragen. Deze zien echter niet op de herinrichting van de polder maar op het maaibeheer van de Manege Hillegom. Uw verzoek tot handhaving hierover wordt behandeld in de separate brief.

Het kenmerk met betrekking tot de herinrichting van de Vosse- en Weerlanerpolder is **HH/INH/2012/063**.

Naar aanleiding van het verzoek tot handhaving heb ik contact opgenomen met de gemeente Hillegom. Gemeente Hillegom heeft daarop diverse ecologische onderzoeken toegezonden welke ik heb laten beoordelen door de ecologen van Dienst Landelijk Gebied van mijn Ministerie.

Naar mijn beoordeling heb ik u in een brief van 2 augustus 2012 laten weten voornemens te zijn uw verzoek tot handhaving af te wijzen. Een overtreding van de Flora- en faunawet zou niet aan de orde zijn. Op deze brief heeft u op 15 augustus 2012 een zienswijze gestuurd. Deze zienswijze is eveneens ter beoordeling voorgelegd aan de ecologen van Dienst Landelijk Gebied.

In deze brief wil ik u mijn definitieve beoordeling van de onderzoeken doen toekomen. Naar aanleiding van mijn beoordeling ben ik van mening dat de werkzaamheden geen overtreding van de Flora- en faunawet zullen betekenen. Ik wijs uw verzoek tot handhaving dan ook af.

Uw verzoek tot handhaving

Met betrekking tot de herinrichting van de Vosse- en Weerlanerpolder door de gemeente Hillegom heeft u aangegeven dat, ondanks de uitgevoerde Flora- en faunaonderzoeken, er onvoldoende bekend is over het voorkomen van de waterspitsmuis en de noordse woelmuis.

Door onvoldoende onderzoek kunnen negatieve effecten voor deze diersoorten niet worden uitgesloten. U bent, in tegenstelling tot de gestelde conclusie in het rapport van SAB¹, van mening dat de waterspitsmuis wel aanwezig kan zijn in het betreffende gebied, omdat er voldoende - voor de waterspitsmuis geschikte - locaties aanwezig zijn.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Dienst Regelingen

Datum
7 september 2012

Onze referentie
HH/INH/2012/063

Daarnaast bent u van mening dat onvoldoende onderzoek heeft plaatsgevonden naar het voorkomen van vleermuizen binnen het plangebied en dat er – in tegenstelling tot de conclusie van SAB - weldegelijk lijnvormige elementen aanwezig zijn die gebruikt kunnen worden als vliegroute. Aan de rand van het plangebied zouden de Ringvaart en de dijk rond de Ringvaart bekend zijn als vliegroute voor de meervleermuis.

Uitgevoerde onderzoeken

In 2007 heeft volgens de aangeleverde gegevens van de gemeente Hillegom verkennend veldonderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van rugstreppad en hebben daarvoor in 2003 een bronnenstudie en een veldinventarisatie plaatsgevonden binnen het plangebied. Naar aanleiding van deze gegevens heeft in juli 2009 aanvullend onderzoek plaatsgevonden, waarbij de onderzoeksvraag toegespitst werd op:

- de aanwezigheid van bittervoorn en kleine modderkruiper
- onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vogels in bomen of de aanwezigheid van holtes in bomen die gebruikt kunnen worden door roofvogels, uilen of vleermuizen.
- een habitatgeschiktheidonderzoek voor rugstreppad.

In 2011 heeft opnieuw een ecologische quickscan plaatsgevonden. In de periode van eind maart tot medio juni 2011 zijn het plangebied en de directe omgeving verkend met als doel een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen. In het rapport¹ van SAB, opgesteld naar aanleiding van deze quickscan, wordt nauwelijks ingegaan op de gegevens of de conclusies van eerder uitgevoerde onderzoeken uit 2003, 2007 en 2009. In het begin van datzelfde rapport (blz. 3) is aangegeven dat de inschatting van het voorkomen van soorten en de eventueel uitgevoerde gerichte onderzoeken zijn uitgevoerd volgens de Gegevens Autoriteit Natuur of de meest recente uitgegeven protocollen of werkwijzen.

Noordse woelmuis en waterspitsmuis

In het rapport van 2011¹ wordt ten aanzien van de noordse woelmuis en de waterspitsmuis aangegeven dat er locaties aanwezig zijn die mogelijk geschikt zijn om als vaste rust- en verblijfplaats te dienen, maar dat deze locaties beperkt aanwezig zijn. U geeft aan dat er met name ten aanzien van de waterspitsmuis voldoende geschikte locaties aanwezig zijn. De waterspitsmuis heeft een voorkeur voor schoon, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oever. Het gegeven dat er zwanebloem en rietorchis voorkomt binnen het plangebied geeft aan dat het een nat gebied is en het water niet te voedselrijk zal zijn.

¹ 'Flora- en faunarapportage Vosse- en Weerlanerpolder, Gemeente Hillegom'. Augustus 2011. SAB

Door de aanwezigheid van voldoende watervoerende elementen, die gezien de foto's in het rapport van SAB op een aantal plaatsen een rijke (riet)vegetatie hebben of hebben gehad, kan het gebied geschikt zijn voor waterspitsmuis. Vanuit databanken zijn er echter geen waarnemingen bekend van de waterspitsmuis en de noordse woelmuis binnen, en in de directe omgeving van, het plangebied. Wel is bekend dat de waterspitsmuis en de noordse woelmuis regionaal voorkomen. Het is daardoor mogelijk dat de waterspitsmuis of noordse woelmuis binnen het plangebied voorkomt. De waterspitsmuis en de noordse woelmuis zijn beide streng beschermd. Omdat in het rapport aangegeven wordt dat er locaties aanwezig zijn die mogelijk geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats, zal aangegeven moeten worden dat waar de sloten gedempt gaan worden of andere werkzaamheden uitgevoerd worden. Op die manier kan getoetst worden of er echt geschikt leefgebied verdwijnt voor de soorten.

Op mijn verzoek om meer informatie heeft de gemeente, in samenwerking met de adviesgroep SAB, aanvullende informatie gestuurd. Volgens de gegevens (Atlas Mostert & Willemsen, 2008) van SAB komen de noordse woelmuis en de waterspitsmuis tussen 2000 en 2008 niet voor in de directe omgeving van het plangebied. Deze gegevens zijn echter gedateerd. Van de waterspitsmuis is bekend dat deze voorkomt in het Nationaal park Zuid Kennemerland. Het nationaal park ligt op ruim 2,5 km van het plangebied. Uit de gegevens van de gemeente blijkt echter dat er geen geschikte verbindingen bestaan tussen de twee gebieden, waardoor het voorkomen van de waterspitsmuis en de noordse woelmuis niet kansrijk wordt geacht.

Daarnaast geeft SAB aan dat er ongeveer 650 meter sloot (van de 7.750 meter sloot die behouden blijft) wordt gedempt maar dat de betreffende sloten zich niet kenmerken door geschikt gebied. In het plangebied zijn wel locaties die geschikt zijn maar deze zullen niet worden aangetast. Hoewel er ingrepen in het plangebied worden uitgevoerd, wordt de toekomstige situatie voor de soorten geschikter aangezien een moeraszone wordt gecreëerd en geleidelijke oevergangen worden gecreëerd. *“Deze ontwikkelingen leiden tot een grotere verscheidenheid in vegetatie en insecten wat het voedsel is van beide muizen. Als het beheer op deze soorten wordt afgestemd en getracht wordt een natte verbinding (langs de Ringvaart) met geschikte leefgebieden te maken kan de soort zich in de Vosse- en Weerlanerpolder gaan vestigen.”*

Samengevat kan dus gesteld worden dat geschikt leefgebied niet kan worden uitgesloten maar dat het niet erg aannemelijk is dat er ook daadwerkelijk een populatie in het gebied is. Ervan uitgaande dat de soorten er wel voorkomen, kan worden gesteld dat er geen geschikt leefgebied zal verdwijnen én dat de toekomstige situatie er juist geschikter op zal worden. Om die reden ben ik van mening dat de ingreep slechts beperkt is en de toekomstige situatie voldoende geschikt leefgebied biedt voor de eventueel in het plangebied levende soorten. Het is daarom niet aannemelijk dat er leefgebied zal verdwijnen wat tot een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet zal leiden. De eventueel aanwezige exemplaren kunnen tijdig worden verjaagd om het doden of verwonden (artikel 9 van de Flora- en faunawet) te voorkomen.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Dienst Regelingen

Datum
7 september 2012

Onze referentie
HH/INH/2012/063

Wanneer voor aanvang van het dempen van de sloten de vegetatie kort gemaaid wordt kunnen mogelijk aanwezige soorten vluchten. Ik ga er van uit dat er geen negatieve effecten op de noordse woelmuis en de waterspitsmuis zullen optreden.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Dienst Regelingen

In uw zienswijze van 15 augustus 2012 geeft u aan dat er *“in de AW-duinen ook altijd werd aangenomen dat de waterspitsmuis er niet voor zou komen. Ook dit gebied heeft geen verbindingen met gebieden waar deze soort wel voorkomt. Tot er een gericht onderzoek werd uitgevoerd naar de waterspitsmuis, toen werden toch op diverse plaatsen, die vaak 5 tot 7 kilometer uit elkaar lagen diverse van deze spitsmuizen gevangen.”* Verder heeft u niet gereageerd op mijn overwegingen. Wel heeft u een brief meegestuurd van de Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland. Deze geeft aan dat hier wel geschikt leefgebied kan zijn voor de waterspitsmuis. Deze bewering stond echter niet ter discussie. In mijn overwegingen gaat het vooral om de vraag of de soorten ook daadwerkelijk leefgebied zullen verliezen. Ik blijf bij mijn beoordeling dat de soorten er wel voor kunnen komen maar er geen leefgebied zal verdwijnen. Daarnaast zal de toekomstige situatie er juist geschikter op worden.

Datum
7 september 2012

Onze referentie
HH/INH/2012/063

Vleermuizen

Ten aanzien van de vleermuizen is door de gemeente aangegeven dat er geen geschikte bomen, holtes of spleten aanwezig zijn die dienst kunnen doen als vaste rust- en verblijfplaatsen. In het gebied zullen ook geen gebouwen gesloopt worden, waardoor er geen vaste rust- en verblijfplaatsen zullen worden aangetast van gebouw bewonende vleermuissoorten. Ook wordt aangegeven dat er geen lijnvormige elementen geschikt zijn als vliegroute voor vleermuizen. Deze laatste bewering is, zoals de vereniging ook aangeeft, niet juist. De aanwezige structuren van sloten en vaarten bieden wel een geschikte biotoop voor sommige vleermuizen om te foerageren en te fungeren als geleidingselement. Met name voor de watervleermuis en de meervleermuis, maar ook de gewone dwergvleermuis die in de omgeving van het plangebied voorkomt, zijn dit geschikte elementen om langs te vliegen en te foerageren. Uit de databank NDFB blijkt dat er in de directe omgeving van het plangebied watervleermuizen voorkomen. De vereniging geeft hierin aan dat bekend is dat er meervleermuizen voorkomen langs de Ringvaart en de dijk rond de Ringvaart. Gezien de beelden van Google maps zijn er ook voldoende geschikte opgaande groenelementen waarlangs vleermuizen het plangebied kunnen bereiken om te foerageren.

Het deel van het plangebied waar de manege wordt gerealiseerd is echter een klein deel van het totale gebied. Wanneer de watergang Tussentocht in zijn geheel behouden blijft, zal er voor de vleermuizen een geschikte vliegroute naar het gebied gehandhaafd blijven, waardoor de vleermuizen het daar aanwezige foerageergebied kunnen bereiken. Bij de aanleg van de fiets- en wandelpaden is het dan wel van belang dat gebruik van verstorende verlichting achterwege wordt gelaten.

De gemeente Hillegom is door mij verzocht geen verlichting te plaatsen. Indien dat voor de gemeente geen mogelijkheid is moet de eventuele verlichting vleermuisvriendelijk zijn zodat vliegroutes niet worden beschenen. Hier zal dan door mij met de gemeente Hillegom verder over moeten worden nagedacht.

Ook bij de manege zal verlichting richting het buitengebied voorkomen moeten worden. Dit is ook aan de manege voorgelegd. De manege heeft daarop hun bouwplannen besproken. Uitstraling naar de Tussentocht wordt niet verwacht aangezien de parkeerplaats nauwelijks zal worden verlicht. Ook het gebouw zelf wordt nauwelijks verlicht. De buitenmanege wordt wel verlicht maar deze lampen worden naar binnen gericht. Met de aanschaf van de lampen zal rekening gehouden worden met de vleermuizen. Deze lampen zouden overigens niet te fel zijn aangezien dit vervelend is voor de paarden en de ruiters. De manege merkte verder op dat deze verlichting weinig zal aanstaan omdat toch vaak gereden wordt bij goed weer en veelal daglicht. De positionering van de buitenmanege is overigens niet bij de Tussentocht of andere belangrijke watergangen.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Dienst Regelingen

Datum
7 september 2012

Onze referentie
HH/INH/2012/063

Omdat met de verlichting geen vliegroutes worden beschenen, zal er geen negatieve invloed optreden ten aanzien van vleermuizen.

Planten

Beschermden planten zouden niet voorkomen bij het stuk waar de werkzaamheden gepland staan. Indien er wel beschermden planten zullen moeten verdwijnen dient de gemeente in het bezit te zijn van een ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet. In mijn *voornemen tot afwijzen* van 2 augustus 2012 heb ik u aangegeven geen reden te zien de conclusies van SAB in twijfel te trekken.

U heeft in uw zienswijze van 15 augustus 2012 aangegeven dat uit inventarisaties is gebleken dat er veel meer beschermden planten aanwezig zouden zijn. Hiertoe heeft u een 'Floristische inventarisatie FLORON periode 14-3-2011 tot 31-7-2012' gestuurd. U geeft aan: *"SAB heeft slechts 3 orchideeën aangetroffen. Er groeien echter meer dan 300 Rietorchissen in 2 ondersoorten. Tijdens het aanleggen en verbreden van de watergangen zullen een belangrijk deel van de orchideeën vernield worden. Bovendien groeien op de plaats van de geplande werkzaamheden ook grote aantallen Zomerklokjes en enige exemplaren van Gewone Vogelmelk en Gulden Sleutelbloem. Al deze soorten zijn beschermd."*

De opgestuurde lijst betreft een opname van de gebieden Vosse- en Weerlanerpolder, Oost-einderpolder en de (zo genaamde) Oostduin. De coördinaten opgegeven bij de lijst liggen echter geheel buiten het gebied van de Vosse- en Weerlanerpolder, behalve de orchideeën met coördinaten 101.0/479.3. Deze coördinaten liggen echter aan de zuidoostkant van het plangebied, onduidelijk is waar precies; daarvoor zijn de coördinaten niet specifiek genoeg. In het zuidoosten van het gebied komt echter alleen een wandelpad langs de bestaande bebouwingslint. Ik acht de kans niet zo groot dat precies daar de orchideeën staan, maar zal de gemeente op deze coördinaten wel wijzen.

Opnieuw zie ik geen reden de resultaten van het onderzoek van SAB in twijfel te trekken. Mochten er bij verdere inventarisaties beschermden planten worden aangetroffen waarvan de groeiplaats door de werkzaamheden zal worden aangetast dan zal de gemeente Hillegom daar óf een ontheffing van artikel 75 van de Flora- en faunawet moeten aanvragen, óf gebruik moeten maken van een goedgekeurde gedragscode.

Weidevogels

In uw verzoek tot handhaving geeft u als laatste aan dat de herinrichting van de polder ten koste gaat van weidevogelgebied.

Weidevogelgebied wordt door de Flora- en faunawet niet zonder meer beschermd. Enkel *in gebruik zijnde* vogelnesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Buiten de broedperiode zijn de (restanten van) nesten en de leefomgeving niet beschermd onder de Flora- en faunawet. Het herstructureren van de Vosse- en Weerlanerpolder buiten het broedseizoen is dan ook toegestaan.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Dienst Regelingen

Datum
7 september 2012

Onze referentie
HH/INH/2012/063

Conclusie

Naar aanleiding van de bovenstaande informatie zie ik geen reden handhavend op te treden. Ik acht het niet bewezen dat er overtredingen van de Flora- en faunawet zullen plaatsvinden ten aanzien van beschermde plant- of diersoorten. Ik wijs uw verzoek tot handhaving van de Flora- en faunawet dan ook af. Uw zienswijze van 15 augustus 2012 heeft mij geen gegevens geleverd die mij ertoe hebben gebracht mijn overwegingen zoals verwoord in het *voornemen tot afwijzen* van 2 augustus 2012 aan te passen.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen. Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Stuur een kopie van deze brief mee met uw bezwaarschrift.

Op onze website www.minlnv.nl/loket/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

Tot slot

Ik ga ervan uit dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met mevr. M.C. Vijfhuizen-Salm van Team Natuur/GWWD - Cluster bestuursrechtelijke handhaving Flora- en faunawet, bereikbaar via telefoonnummer 070 – 378 66 83.

De staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
Namens deze,

Mr. Krijn de Jonge
Teammanager Natuur/Gwwd

Een afschrift van deze brief is verstuurd aan:

- Manege Hillegom
- Gemeente Hillegom
- Habitat Advocatenkantoor

